

ธุรกิจรวบรวมและแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร

สหกรณ์การเกษตรทำวุ้น จำกัด ได้ดำเนินการรวบรวมข้าวเปลือกจากสมาชิกและเกษตรกรทั่วไปมาทำการขายและแปรรูป โดยสหกรณ์เป็นฝ่ายจัดหาตลาดและจำหน่าย เพื่อให้ได้ราคายุติธรรม ซึ่งดำเนินงานตามโครงการต่าง ๆ ในรอบปีบัญชีสิ้นสุด 31 มีนาคม 2549 ดังนี้

1. โครงการตลาดกลางข้าวเปลือกประจำตำบล

สหกรณ์การเกษตรทำวุ้น จำกัด ได้เปิดตลาดกลางข้าวเปลือก โดยเป็นสถานที่ให้ผู้ซื้อและผู้ขายมาซื้อขายและตกลงราคากัน ซึ่งสหกรณ์จะซื้อด้วยเงินสด รวบรวมไว้เพื่อขาย และแปรรูปเพื่อจำหน่าย การกำหนดราคารับซื้อมอบหมายให้ผู้ช่วยผู้จัดการเป็นผู้ตัดสินใจซื้อ โดยกำหนดอัตราการยุบตัวตามสภาพและการสูญเสียน้ำหนัก (ความชื้น) ตามเกณฑ์ที่ทางราชการกำหนด และมีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในการตรวจรับ ปรับปรุง เก็บรักษา และการเบิกจ่ายข้าวเปลือกในการแปรรูป การดำเนินงานในการรับซื้อและขายข้าวเปลือกเป็นไปตามระเบียบและข้อกำหนด ทั้งการคัดคุณภาพ การตีราคา และการชั่งน้ำหนักเป็นไปอย่างเหมาะสมตามเกณฑ์ที่กำหนด สหกรณ์จะคิดค่าบริการจากผู้ซื้อตันละ 35 บาท และจากผู้ขายตันละ 5 บาท โดยมีข้าวเปลือกผ่านตลาดกลางทั้งสิ้น 71,615.14 ตัน เป็นเงิน 437,095,379.19 บาท และมีรายได้จากค่าบริการตลาดกลาง เป็นเงิน 3,838,559.87 บาท

2. โครงการแปรรูปข้าวสาร

สหกรณ์การเกษตรทำวุ้น จำกัด ได้รับการสนับสนุนเงินกู้เพื่อปรับโครงสร้างภาคเกษตร (ASPL) จากกรมส่งเสริมสหกรณ์ เพื่อก่อสร้างอุปกรณ์การตลาดและโรงสี ขนาด 40 ตัน/วัน ซึ่งปัจจุบันได้ขยายกำลังการผลิตออกเป็น 60 ตัน/วัน โดยซื้อข้าวเปลือก จำนวน 2,623,148 ก.ก. เป็นเงิน 19,173,011.87 บาท ขายข้าวเปลือก จำนวน 699,854 ก.ก. เป็นเงิน 5,134,102.49 บาท และนำข้าวเปลือกเข้าสี จำนวน 2,273,704 ก.ก. เป็นเงิน 16,512,044.87 บาท

ในระหว่างปีบัญชีสิ้นสุด 31 มีนาคม 2549 สหกรณ์ได้นำข้าวสาร ปลายข้าว รำข้าว และผลิตผลอื่นที่ได้จากการแปรรูปออกจำหน่ายให้แก่สมาชิก สหกรณ์ต่าง ๆ เกษตรกร ตลอดจนร้านค้าตัวแทนจำหน่าย ทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัด เป็นจำนวนเงินทั้งหมด 23,421,039.50 บาท แบ่งเป็นขายข้าวสาร จำนวน 19,921,885.00 บาท และขายปลายข้าว รำข้าว แกลบ จำนวน 3,499,154.50 บาท

3. โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพและคุณภาพผลผลิตการเกษตรของสถาบันเกษตรกร

สหกรณ์การเกษตรทำวุ้น จำกัด ได้รับการสนับสนุนจากกรมส่งเสริมสหกรณ์เกี่ยวกับความรู้และเครื่องมืออุปกรณ์ในการปรับปรุงเมล็ดพันธุ์ เพื่อให้สมาชิกสหกรณ์สามารถผลิตเมล็ดพันธุ์หลักและเมล็ดพันธุ์จำหน่ายให้กับสหกรณ์ และเปิดโอกาสให้เกษตรกรทั่วไปได้ใช้เมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพ และราคายุติธรรมในการผลิตแทนที่จะต้องซื้อจากบริษัทเอกชนหรือใช้เมล็ดพันธุ์จากผลผลิตในฤดูกาลผลิตที่แล้ว โดยได้ก่อสร้างโรงงาน และติดตั้งเครื่องจักรในการปรับปรุงประสิทธิภาพผลผลิตการเกษตร (เมล็ดพันธุ์ข้าว) ตลอดจนการผลิตและกระจายพันธุ์ข้าวที่มีคุณภาพแก่สมาชิกและเกษตรกรทั่วไป

สหกรณ์การเกษตรทำวุ้น จำกัด ได้เข้าร่วมโครงการปรับปรุงประสิทธิภาพและคุณภาพผลผลิตการเกษตรของสถาบันเกษตรกร ในด้านการเกษตรมีทั้งพันธุ์ข้าวและถั่วเหลือง ตั้งแต่ปี 2542 และได้ส่งเสริมให้แก่สมาชิกทำการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวชัยนาท 1 เมล็ดพันธุ์ข้าวสุพรรณบุรี 1 และเมล็ดพันธุ์ข้าวปทุมธานี 1 เพื่อที่จะปรับปรุงคุณภาพพันธุ์สำหรับการจำหน่าย และขยายผลให้แก่สมาชิกและเกษตรกรทั่วไปมีเมล็ดพันธุ์คุณภาพเป็นที่ต้องการของตลาดและมีรายได้เพิ่มมากขึ้น

การดำเนินงานโครงการปรับปรุงเมล็ดพันธุ์ ปีการผลิต 2548/2549 มีสมาชิกที่ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว จำนวน 82 ราย พื้นที่ 1,340 ไร่ สหกรณ์การเกษตรทำวุ้น จำกัด รับซื้อเมล็ดพันธุ์ที่ผ่านมาตรฐานจากเกษตรกรสมาชิก เพื่อเข้ากระบวนการปรับปรุงประสิทธิภาพและคุณภาพเมล็ดพันธุ์ จำนวน 1,914,495 ก.ก. โดยมีต้นทุนการผลิตเฉลี่ย 7,710 บาท/ตัน และราคาจำหน่ายตามโครงการฯ ของเมล็ดพันธุ์ชัยนาท 1 และเมล็ดพันธุ์สุพรรณบุรี 1 ราคา 12,000 บาท/ตัน ในระหว่างปีบัญชีสิ้นสุด 31 มีนาคม 2549 สหกรณ์ขายเมล็ดพันธุ์ได้ จำนวน 6,979,018.45 บาท

ธุรกิจรวบรวมและแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร ในช่วงปี 2545-2549 จากตารางที่ 5 และภาพที่ 6 พบว่า สหกรณ์การเกษตรทำวุ้น จำกัด มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของธุรกิจ เท่ากับร้อยละ (18.06) 84.53 109.80 (1.74) และ 8.48 ตามลำดับ และจากการสัมภาษณ์ผู้จัดการ ผู้ตรวจสอบกิจการ และเจ้าหน้าที่สหกรณ์ สรุปได้ว่า ปริมาณธุรกิจเพิ่มขึ้นต่อเนื่องตั้งแต่ปี 2546 เป็นต้นมา เนื่องจากสหกรณ์สามารถดำเนินธุรกิจเกี่ยวกับข้าวได้ครบวงจร และข้อได้เปรียบที่สหกรณ์สามารถแข่งขันกับโรงสีและตลาดกลางของเอกชนในพื้นที่ใกล้เคียงได้ คือ สหกรณ์กำหนดอัตราค่าบริการตามสภาพ และการสูญเสียน้ำหนัก (ความชื้น) ตามเกณฑ์ที่ทางราชการกำหนด ประกอบกับสหกรณ์จะซื้อโดยวิธีซื้อขายด้วยเงินสดและการชั่งน้ำหนักที่มีมาตรฐานทำให้ผู้ขายข้าวเปลือกพอใจในการตีราคา

ในช่วงปลายปี 2545 สหกรณ์ได้เริ่มใช้โรงสีแปรรูปข้าวสาร ไซโล และลานตาก ซึ่งได้รับการสนับสนุนเงินกู้จากกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นเงินอุดหนุนแบบมีเงื่อนไขพิเศษ ซึ่งต้องส่งชำระคืนเงินกู้พร้อมอัตราดอกเบี้ยให้กับกองทุนพัฒนาสหกรณ์ (กพส.) ภายใต้โครงการเงินกู้เพื่อปรับโครงสร้างภาคเกษตร (ASPL) สำหรับก่อสร้างอุปกรณ์การตลาดเพิ่มเติมเพื่อให้บริการสมาชิกได้เต็มรูปแบบ แต่สิ่งที่ปัญหาสำหรับสหกรณ์ในขณะนี้ คือ ขาดเงินทุนหมุนเวียนเพื่อใช้ในการรับซื้อและเก็บรักษาข้าวเปลือกจากเกษตรกรสมาชิก เกษตรกรทั่วไป และพ่อค้าคนกลาง เนื่องจากข้าวเปลือกที่สหกรณ์รับซื้อต้องเก็บรักษาไว้อย่างน้อย 4 เดือนขึ้นไป จึงจะนำมาสีเป็นข้าวสารที่มีคุณภาพได้ ประกอบกับในปี 2548-2564 สหกรณ์มีภาระต้องส่งชำระคืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ยตามแผนการชำระเงินที่สหกรณ์ทำไว้กับกรมส่งเสริมสหกรณ์ ในขณะที่การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์ใช้เงินทุนจากภายนอกที่มีอยู่จำกัดเป็นหลัก และเป็นข้อจำกัดที่ทำให้ไม่สามารถใช้ประโยชน์จากสินทรัพย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเต็มกำลังการผลิต ซึ่งมีผลต่อการวางแผนการผลิต ปริมาณวัตถุดิบ และคุณภาพสินค้า รวมทั้งไม่สามารถรับคำสั่งซื้อจากลูกค้าในปริมาณสูง ๆ ได้ต่อเนื่อง ทำให้ปริมาณธุรกิจในปี 2547-2549 มีความผันผวนโดยขึ้นอยู่กับเงินทุนหมุนเวียนที่สหกรณ์สามารถกู้ได้จากแหล่งทุนภายนอก ซึ่งส่วนใหญ่เป็นเงินกู้ระยะสั้น ทำให้สหกรณ์มีความเสี่ยงต้องบริหารจัดการอย่างรอบคอบทั้งแหล่งที่มาและใช้ไปของเงินทุน

ผลการดำเนินธุรกิจรวบรวมและแปรรูปผลิตผลของสหกรณ์ในช่วงปี 2544-2549 จากตารางที่ 8 พบว่า สหกรณ์มีอัตราการเปลี่ยนแปลงของรายได้เท่ากับร้อยละ (9.03) (18.06) 84.53 109.80 1.74 และ 8.48 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่ารายได้ของธุรกิจมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่ไม่คงที่เช่นเดียวกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของค่าใช้จ่าย ถึงแม้ปริมาณของรายได้มีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น แต่สหกรณ์มีอัตราค่าใช้จ่ายต่อรายได้ที่อยู่ในระดับสูงต่อเนื่องทุกปี ซึ่งในปี 2546 อัตราส่วนนี้สูงถึงร้อยละ 127.21 หมายถึง สหกรณ์มีค่าใช้จ่าย 127.21 บาท จากยอดขายได้ทุก ๆ 100 บาท ดังนั้น สหกรณ์จึงมีผลประกอบการขาดทุนในธุรกิจนี้ และเริ่มมีกำไรในปี 2547 เป็นต้นมา แต่มีปริมาณกำไรที่มีความผันผวน เนื่องจากสหกรณ์มีข้อจำกัดเกี่ยวกับทุนหมุนเวียนในการดำเนินธุรกิจ นอกจากนี้การดำเนินธุรกิจที่ครบวงจรในช่วงแรกของสหกรณ์ยังมีส่วนที่ต้องปรับปรุงแก้ไขเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสร้างรายได้ให้คุ้มค่ากับการขยายการลงทุนในธุรกิจนี้ ซึ่งเป็นการลงทุนโดยอาศัยเงินกู้จากภายนอกและมีภาระผูกพันทางการเงินทำให้สหกรณ์ต้องระมัดระวังในการวางแผนการบริหารจัดการ